

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-01184-22/42
[ECLI:LV:ADRJRTN:2022:0314.A420290221.4.S](#)

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2022.gada 14.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis Māris Šļakota,
tiesnesis Staņislavs Linkevičs,
tiesnese Solvita Pujāte,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ (*/pers. D/*) un /pers. F/ (*/pers. F/*) pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts robezsardzei pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ministru kabinets 2021.gada 10.augustā izdeva rīkojumu Nr.518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Rīkojums), kura 1.punktā noteikts, ka, ņemot vērā Latvijas Republikas–Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas gadījumu skaita straujo pieaugumu, kā arī ievērojot kaimiņvalstī Lietuvā fiksēto lielo Lietuvas Republikas–Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas gadījumu skaitu, tiek izsludināta ārkārtējā situācija no 2021.gada 11.augusta līdz 2021.gada 10.novembrim šādās administratīvajās teritorijās: 1) Ludzas novads; 2) Krāslavas novads; 3) Augšdaugavas novads; 4) Daugavpils valstspilsēta.

Ministru kabinets 2021.gada 21.oktobrī ārkārtējo situāciju pagarināja līdz 2022.gada 10.februārim, savukārt 2022.gada 1.februārī – līdz 2022.gada 10.maijam

Saskaņā ar Rīkojuma anotāciju Rīkojums izdots, cita starpā pamatojoties uz likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.panta otro daļu, t.i. tiesību normu, kurā noteikts, ka ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība.

Rīkojuma 6.punkts paredz, ka Valsts robezsardzes struktūrvienībās un citās iestādēs, kas izvietotas teritorijā, kurā ir izsludināta ārkārtējā situācija, netiek pieņemti personu iesniegumi par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

[2] Valsts robezsardzē 2021.gada 13.oktobrī plkst.2.30 tika saņemta informācija, ka aptuveni 8 km attālumā no Latvijas Republikas–Baltkrievijas Republikas valsts robežas, Latvijas iekšienē, Daugavas upes tuvumā atrodas cilvēku grupa – trīs un vairāk personas. Meklēšanas pasākumu rezultātā Daugavas krasta tuvumā tika konstatētas sešas personas, kuras bija nelikumīgi šķērsojušas Šengenas dalībvalstu ārējo robežu no Baltkrievijas Republikas uz Latvijas Republiku. Grupas ietvaros tika konstatēti pieteicēji, kuriem nebija personu apliecinošu dokumentu, bet kuri nosauca sevi par Šrilankas Demokrātiskās Sociālistiskās Republikas (turpmāk – Šrilanka) pilsoņiem /pers. D/ (*/pers. D/*) (sieviete), dzimusi /datums/, un /pers. F/ (*/pers. F/*) (vīrietis), dzimis /datums B/. Pieteicējiem nebija derīga ceļošanas dokumenta un derīgas Šengenas vīzas vai derīgas Latvijas Republikas izsniegtas uzturēšanās atļaujas vai derīgas Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas.

Pieteicēji tika aizturēti saskaņā ar Imigrācijas likuma 51.pantu un ievietoti Valsts robezsardzes Daugavpils pārvaldes I kategorijas dienesta Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā "Daugavpils" (turpmāk – Izmitināšanas centrs).

Ar Valsts robezsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka vietnieka robežkontroles un imigrācijas jautājumos 2021.gada 3.decembra lēmumu nolents izraidīt pieteicēju /pers. D/ no Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijas uz Pakistānas Islāma Republiku, iekļaut /pers. D/ to personu sarakstā, kurām iecerēšana Latvijā Republikā aizliegta, kā arī iekļaut ziņojumu Šengenas informācijas sistēmā, lai liegtu ārzemniekam iecerēšanu un uzturēšanos Šengenas līguma dalībvalstu teritorijā un noteikt iecerēšanas aizliegumu Latvijas Republikas teritorijā un Šengenas teritorijā uz trīs gadiem.

Tāpat ir uzsākta /pers. F/ izraidīšanas procedūra, bet līdz 2021.gada 10.decembrim lēmums par /pers. F/ izraidīšanu nebija pieņemts.

Daugavpils tiesa ir pieņēmusi lēmumus par pieteicēju aizturēšanas termiņa pagarināšanu.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2021.gada 16.decembrī saņemts pieteicēju /pers. D/ un /pers. F/ pieteikums, kurā lūgts uzlikt Valsts robezsardzei pienākumu pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[3.1] /pers. D/ nevar atgriezties Šrilankā, jo tur viņai draud vajāšana, pieteicējas dzīvība un brīvība ir apdraudēta. Detalizētus vajāšanas iemeslus pieteicēja izklāstījusi iesniegumā par lūgumu piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu, taču viņas iesniegumu pretēji Patvēruma likumā noteiktajai kārtībai Valsts robezsardze nepieņem un neregistrē. Tas nozīmē, ka lēmums par pieteicēju izraidīšanu pieņemts, iepriekš neizskatot viņu patvēruma iesniegumu pēc būtības, līdz ar to – nesniedzot pieteicējiem Patvēruma likuma 11.pantā paredzētās garantijas.

[3.2] Valsts robezsardze uzskata, ka, pamatojoties uz Rīkojumu, šobrīd nav tiesiska pamata izvērtēt pieteicējas norādītos apstākļus par draudiem mītnes zemē. Pieteicēji tam nepiekrīt un norāda, ka, tā kā viņi ir izdarījuši visu iespējamo, lai darītu zināmu patvēruma jomā iesaistītajām iestādēm savu vēlmi lūgt patvērumu Latvijā Republikā, kā arī, pamatojoties uz Patvēruma likuma 1.panta 9.punktu, pieteicēji ir patvēruma meklētāji un valsts

amatpersonu darbībām pret viņiem ir jābūt saskaņā ar Eiropas Savienības *acquis* patvēruma jomā.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā lietā *M.A. un citi pret Lietuvu*, iesniegums Nr.59793/17, cita starpā aplūkoja jautājumu par patvēruma iesnieguma formu un secināja, ka vēlmi pieteikties patvērumam nav jāzīd vai jānoformulē kādā noteiktā formā (sprieduma 109.punkts).

[3.3] Rīkojuma 6.punkts ir prettiesisks un to nevar piemērot, lai ierobežotu personas cilvēktiesības, kas noteiktas, piemēram, Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 14.pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18.pantā. Rīkojuma 6.punkts ir formulēts kā valsts pārvaldes iestādēm, bet ne privātpersonām adresēts tiesību akts, proti, tas ir iekšējs normatīvais akts. Līdz ar to Rīkojuma 6.punkts nenosaka aizliegumu personām iesniegt iesniegumus par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Taču vienlaikus faktiski ar Rīkojuma 6.punktu tiek ierobežotas pieteicēju tiesības piekļūt ātrām, drošām un efektīvām patvēruma procedūrām.

Valsts pienākums nodrošināt ātras, drošas un efektīvas patvēruma procedūras ir noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/32/ES (2013.gada 26.jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (turpmāk – Patvēruma procedūru direktīva vai Direktīva 2013/32), piemēram, 3., 6. un 9. pantā. To ir uzsvērusi arī Eiropas Savienības tiesa 2020.gada 25.jūnija spriedumā lietā *C-36/20 PPU Ministerio Fiscal* (63. un 64. punkts).

Ne Latvijas nacionālajos ārējos normatīvajos aktos, ne starptautiskajos līgumos vai Eiropas Savienības normatīvajos aktos nav atrodama tāda tiesību norma, kas aizliegtu personai iesniegt patvēruma iesniegumus.

[3.4] Arī Eiropas Savienības tiesas 2020.gada 17.decembra spriedums lietā *C-7808/18 Eiropas Komisija pret Ungāriju* parāda, ka valsts nevar atkāpties no saviem pienākumiem un ierobežot personas tiesības iesniegt patvērumu (sprieduma 97.-106.punkts). Tiesa norādīja, ka Patvēruma procedūru direktīvas 6.pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, lai attiecīgās personas varētu efektīvi īstenot tiesības sagatavot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp uz to robežām, tiklīdz tās izsaka šādu vēlmi, lai šis pieteikums tiktu reģistrēts un varētu tikt izskatīts, efektīvi ievērojot šajā direktīvā noteiktos termiņus.

Savukārt minētā sprieduma 214.-217.punktā Eiropas Savienības Tiesa sniedza vērtējumu argumentam, saskaņā ar kuru Ungārija ieviestos patvēruma tiesību ierobežojumus pamatoja ar nepieciešamību uzturēt valsts drošību. Tiesa norādīja, ka šādi pasākumi netiek pilnībā izvērtēti no Savienības tiesību piemērošanas jomas, ka sabiedriskās kārtības un valsts drošības uzturēšanas prasību tvērumu neviena dalībvalsts nevar noteikt vienpusēji bez Savienības iestāžu kontroles, kā arī valstij ir juridiski pieteikami jāpierāda, ka tai būtu nepieciešams atkāpties no konkrētām Savienības normu prasībām. Turklāt, kā izriet no sprieduma 137.punkta, Komisija šajā lietā norādīja, ka gadījumā, kad liels skaits trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku vienlaikus lūdz starptautisko aizsardzību, Savienības likumdevējs ir paredzējis, ieviešot noteikumus, kuru mērķis ir ļaut dalībvalstīm izvēlēties elastīgus risinājumus steidzamos gadījumos un zinātnā mērā atkāpties no vispārēji piemērojamiem noteikumiem.

[3.5] Rīkojuma anotācijā patvēruma tiesību ierobežojums pamatots ar 1951.gada 28.jūlija Ženēvas Konvenciju par bēgļu statusu un 1967.gada 31.janvāra Protokolu par bēgļu statusu, kā arī ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020.gada 13.februāra spriedumu lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju*, iesniegumi Nr.8675/15 un Nr.8679/15. Pieteicēju ieskatā šāds pamatojums nav pieļaujams.

1951.gada 28.jūlija Ženēvas Konvencijas par bēgļu statusu un 1967.gada 31.janvāra Protokola par bēgļu statusu veidošanas gaitā tika nonākts pie secinājuma, ka personām, kuras bēg no vajāšanas savā izcelsmes valstī, būs ierobežotas iespējas tiesiskā veidā noorganizēt savu ierašanos drošajā patvēruma valstī. Dokumentu trūkuma dēļ izraisītā nepieciešamība pēc dokumentu viltošanas, vīzu vai uzturēšanās atļaujas neesamība, prettiesiska robežas šķērsošana ir darbības, par kurām ir paredzēta administratīvā un kriminālatbildība. Taču saskaņā ar šīs Konvencijas 31.pantu valstīm ir pienākums nesodīt bēgļus sakarā ar viņu nelegālo ierašanos vai atrašanos tajā, ja viņi ieradušies tieši no teritorijas, kurā bēgļu dzīvība vai brīvība bija apdraudēta atbilstoši 1.panta izpratnei, un bez kavēšanās pieteikušies valsts varas iestādēs, uzrādot pamatotus iemeslus tam, kādēļ viņi ieradušies vai atrodas šajā valstī nelegāli. Jēdziens “tieši no teritorijas” ir interpretējams plaši, jo Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) Bēgļu aģentūras publikācijās, kas veltītas 1951.gada 28.jūlija Ženēvas Konvencijas par bēgļu statusu 31.panta analīzei, ir noteikts, ka bēgļiem nav izvirzāma obligāta prasība ierasties tieši no teritorijas, kur viņu dzīvība vai brīvība ir apdraudēta, jo var pastāvēt situācijas, kad valsts vai valstis, caur kurām persona ir ceļojusi, nevar sniegt personai efektīvu aizsardzību (*Summary Conclusions: Article 31 of the 1951 Convention, June 2003, <https://www.refworld.org/docid/470a33b20.html>, 7., 10 (b). un (e). punkti; Article 31 of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees: Non-penalization, Detention and Protection, <https://www.unhcr.org/3bcfd164.pdf>, p. 9 (28. punkts)*).

[3.6] Rīkojuma anotācijā, atsaucoties uz spriedumu lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju*, tiek norādīts, ka valstij ir tiesības atteikties iecelšanu ārzemniekiem, tostarp potenciālajiem patvēruma meklētājiem, kuri bez nepārvaramiem iemesliem nebija izpildījuši prasību pēc likumīgas iecelšanas robežšķērsošanas vietās. Pieteicēju ieskatā minētā atziņa Rīkojuma anotācijā tiek lietota atrauti no Eiropas Cilvēktiesību tiesas konstatētajiem faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem. Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādīja, ka pie apstākļiem, kad bija nodrošināta piekļuve teritorijai un pastāvēja iespēja iesniegt patvēruma iesniegumu, bet personas veica prettiesisku rīcību, valstij bija tiesības atteikties personām iecelšanu teritorijā. Tāpat Eiropas Cilvēktiesību tiesa secināja, ka Spānijas likums nodrošināja pieteicējiem vairākas iespējas piekļūt teritorijai – gan piesakoties vīzai, gan piesakoties starptautiskajai aizsardzībai kā robežas šķērsošanas punktā, tā arī Spānijas diplomātiskajā un konsulārāajā pārstāvniecībā (sprieduma 210., 212.punkts). Lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju* tika konstatēts, ka personas neizmantoja iespēju lūgt patvērumu robežšķērsošanas vietā, kaut arī šāda iespēja tika nodrošināta.

Taču Rīkojums neparedz alternatīvas iespējas iesniegt patvēruma iesniegumus, kā arī Rīkojums nenoteic robežšķērsošanas vietas, kurās personas varētu iesniegt savus patvēruma iesniegumus, tāpēc lietas *N.D. un N.T. pret Spāniju* secinājumus nevar attiecināt uz Latvijas situāciju un tādejādi pamatot cilvēktiesību būtisku ierobežošanu.

[3.7] Pieteicēju ieskatā tiesai, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 104.panta pirmo un trešo daļu, jāatzīst, ka Rīkojuma 6.punkts neatbilst Patvēruma likumam un Eiropas Savienības *acquis* patvēruma jomā, tādēļ izskatāmajā lietā Rīkojuma 6.punkts nav jāpiemēro. Tiesības meklēt patvērumu ir fundamentālas, tāpēc to ierobežošana nav pieļaujama, vēl jo vairāk nav pieļaujams ierobežojumu iekļaut iekšējā normatīvajā aktā.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Valsts robežsardze neatzina pieteikumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Lietā ir strīds par Valsts robežsardzes faktisko rīcību, atsakoties pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu. Pieteicēji nav ievērojuši Administratīvā procesa likuma 76.panta otrajā daļā un 91.pantā paredzēto faktiskās rīcības apstrīdēšanas kārtību, t.i., Valsts robežsardzes faktisko rīcību nav apstrīdējuši padotības kārtībā augstākā iestādē. Līdz ar to pieteikums atstājams bez izskatīšanas, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 278.panta pirmās daļas 1.punktu.

[4.2] /pers. D/ jau iepriekš 2019.gadā bija radījusi nelegālās imigrācijas riskus. Informācijas sistēmas „CVIS” dati liecina, ka Šrilankas valstspiederīgā /pers. D/ 2019.gada 13.novembrī bija iesniegusi pieteikumu vīzas saņemšanai Šveicē, norādot mērķi “komerciālā darbība”. Šveices konsulāts pieņēmis lēmumu atteikties vīzu, jo /pers. D/ iesniegtā informācija par plānoto uzturēšanās mērķi un nosacījumu pamatojumu nav bijusi ticama, kā arī nav bijis iespējams pārliecināties par vīzas pieprasītājas nodomu izceļot no dalībvalstu teritorijas pirms vīzas termiņa beigām.

[4.3] Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 (2016.gada 9.marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (turpmāk – Šengenas Robežu kodekss) 5.panta 1.punktu ārējās robežas var šķērsot tikai

robežšķērsošanas vietās un noteiktā darbalaikā. Robežšķērsošanas vietās, kas nav atvērtas visu diennakti, darbalaiks ir skaidri norādīts.

Šengenas Robežu kodeksa 6.panta 1.punkts attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem paredz ieceļošanas noteikumus, cita starpā derīga ceļošanas dokumenta esību. Pieteicēji ieceļojuši Latvijā nelikumīgi, bez derīgiem ceļošanas dokumentiem un bez derīgas Šengenas vīzas vai derīgas uzturēšanās atļaujas vai derīgas ilgtermiņa vīzas, apejot robežšķērsošanas vietas un izvairoties no robežpārbaudēm. Pieteicēji pārkāpa arī Imigrācijas likuma 4.pantā noteiktos ieceļošanas nosacījumus, piemēram, viņiem nav pietiekamu iztikas līdzekļu, nav veselības apdrošināšanas utt.

[4.4] Baltkrievijas Republika kopš 2001.gada 23.augusta un Krievijas Federācija kopš 1993.gada 2.februāra ir Konvencijas par bēgļa statusu un tās Protokola par bēgļa statusu dalībvalstis.

Atbilstoši plašsaziņas līdzekļos sniegtajai informācijai trešo valstu valstspiederīgie, kuri kā atbildes reakcija pret Baltkrievijas Republikai noteiktajām starptautiskajām sankcijām tiek nogādāti Baltkrievijas Republikas un Latvijas Republikas pierobežā, faktiski Baltkrievijas Republikā uzturas kā tūristi. Pieteicēji savos paskaidrojumos ir norādījuši, ka valstī, no kuras ieceļojuši Latvijā, nokļuvuši ar lidmašīnu. Līdz ar to atšķirībā no situācijas, kas apskatīta lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju*, izcelsmes valstī Šrilankā un valstīs, kurās pieteicēji ieradās pēc Šrilankas pamešanas, piemēram, Krievijas Federācijā vai Baltkrievijas Republikā, pieteicēji varēja lūgt starptautisko aizsardzību. Nav pieejama informācija par nespēju aizsargāt pieteicēju tiesības un likumiskās intereses minētajās valstīs.

[4.5] Saeima 2021.gada 12.augusta sēdē nolēmusi atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju atbilstoši Rīkojumā noteiktajam. Tādējādi Rīkojums ir Saeimas (likumdevēja) apstiprināts.

Atbilstoši likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4.panta pirmajā daļā noteiktajam ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Minētā likuma 8.panta pirmās daļas 10.punkts paredz, ka, izsludinot ārkārtējo situāciju, Ministru kabinetam ir tiesības noteikt starptautiskajos līgumos noteikto saistību izpildes pilnīgu vai daļēju apturēšanu, ja to izpilde var negatīvi ietekmēt valsts apdraudējuma novēršanas vai pārvarēšanas spējas.

[4.6] Kā to atzinusi Augstākā tiesa 2004.gada 30.marta spriedumā lietā Nr.SKA-5, pastāvot kolīzijai starp tiesiskuma principu un likuma varas jeb likuma ievērošanas principu, prioritāte piešķirama likuma ievērošanas principam.

[4.7] Ja pieteicēji nepiekrīt Rīkojumam, viņiem ir tiesības pārbaudīt Rīkojuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) garantētajām cilvēktiesībām, vērsoties Satversmes tiesā.

[4.8] /pers. D/ ir norādījuši, ka viņas bailes un vēlme izejot no Šrilankas ir saistīta ar atsevišķu personu seksuālu uzbrūkšanu. Valsts robežsardzes skatījumā, ja personai ir pamatotas bailes no atsevišķu personu, tostarp valsts darbinieku seksuālas uzbrūkšanas, ir jānovērtē, vai Šrilankas tiesībsardzības iestādes var nodrošināt efektīvu aizsardzību.

ASV Valsts departamenta 2019.gada ziņojumā norādīts, ka seksuālā uzbrūkšanās Šrilankā ir noziedzīgs nodarījums, par kura izdarīšanu tiek piespriests ne vairāk kā piecu gadu cietumsods. Šrilankas kopējā sauszemes platība ir 65,610 kvadrātkilometri un tiek lēsts, ka tās iedzīvotāju skaits pārsniedz 23 miljonus. Šrilankā nav aizliegta iedzīvotāju iekšējās pārvietošanās brīvība. Tādējādi pieteicējam /pers. D/ un viņas brālim pieteicējam /pers. F/ bija iespēja pārcelties uz citu mītnes valsts reģionu vai blakus esošajām valstīm, kā arī lūgt Šrilankas tiesībsardzības iestādēm vai tiesai izskatīt sūdzību par viņas tiesību aizskārumu.

/pers. F/ 2021.gada 16.oktobra paskaidrojumā nenorādīja, ka aizbraucis no Šrilankas, lai saņemtu patvērumu saistībā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas.

No minētā secināms, ka pieteicēji nav uzskatāmi par personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība reālu tūlītēju draudu gadījumā.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 30.panta pirmās daļas 3.punktu lēmumu par iesnieguma par patvēruma piešķiršanu atstāšanu bez izskatīšanas pieņem, ja valsts, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, tiek uzskatīta par patvēruma meklētājam drošu trešo valsti.

Ievērojot minēto, kā arī to, ka saskaņā ar Rīkojumu pieteicēji ir lūguši patvērumu teritorijā, kurā noteikta ārkārtējā situācija, Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldes amatpersonas pamatoti atstājušas bez reģistrācijas un virzības pieteicēju patvēruma iesniegumu.

[5] Ministru kabinets tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā neatzina pieteikumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[5.1] Rīkojuma 6.punkts ir vispārīgais administratīvais akts. Pēc savas būtības tas ir līdzīgs Ministru kabineta 2020.gada 12.marta rīkojumam Nr.103 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" un Ministru kabineta 2021.gada 9.oktobra rīkojumam Nr.720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu", kurus Augstākā tiesa un Satversmes tiesa kvalificējusi kā vispārīgos administratīvos aktus.

[5.2] Rīkojums izdots, lai nodrošinātu Latvijas Republikas valsts robežas un attiecīgi visu valstu, kas piemēro Šengenas *acquis* nosacījumus par robežkontroles atcelšanu pie Savienības iekšējām robežām, robežapsardzību apstākļos, kad kaimiņvalstīs – Polijā un Lietuvā – Baltkrievijas Republikas rīcības rezultātā, kā atzīts visā Savienībā, konstatēts tādu personu skaita pieaugums, kas vēlas nelikumīgi šķērsot valsts robežu ar Baltkrievijas Republiku. Attiecīgi Rīkojums pieņemts valsts iekšējās drošības nodrošināšanas nolūkā un kā viens no būtiskiem elementiem ir imigrācijas kontroles efektīva īstenošana valstij pieejamo resursu ietvaros.

Tādējādi Rīkojums paredz attiecīgu mērķu īstenošanu valstij noteiktās rīcības brīvības ietvaros (kā to savā judikatūrā atklājusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa) – kontrolēt personu ieceļošanu, uzturēšanos valstī un izeļošanu no tās, kā arī noteikt tādu imigrācijas politiku, lai nodrošinātu divpusējo saistību vai saistību pret Eiropas Savienību izpildi (sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997.gada 21.oktobra sprieduma lietā *Boujlifa pret Franciju*, Nr.122/1996/741/940, 42.punktu; 1996.gada 15.novembra sprieduma lietā *Chahal pret Apvienoto Karalisti*, iesniegums Nr.22414/93, 73.punktu).

[5.3] Vienlaikus Rīkojums izdots, ņemot vērā Latvijas Republikai saistošajās cilvēktiesību normās, tostarp 1951.gada 28.jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļu statusu un 1967.gada 31.janvāra Protokolā par bēgļu statusu, ANO 1984.gada 10.decembra Konvencijā pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem, Eiropas Padomes 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēktiesību un Pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk – Eiropas Cilvēktiesību konvencija), kā tos savā judikatūrā interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, un citos attiecīgajos dokumentos ietvertu neizraidīšanas principu (*non-refoulement*) un citus principus.

[5.4] Rīkojuma 6.punkts interpretējams neizraidīšanas principa un samērīguma principa ietvaros. Proti, Rīkojums neliedz personu likumīgu ieceļošanu valstī jeb Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanu tai paredzētajā vietā un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Minētajām personām nav liegta pārvietošanās (tostarp pārvietošanās aiz Rīkojumā noteiktās teritorijas) un nepieciešamības gadījumā iespēja pieteikt patvērumu.

Minētais vienlīdz ir attiecināms uz personām, kas Rīkojumā noteiktajā laikposmā un teritorijās ierodas likumīgai ieceļošanai Latvijas Republikas valsts un Baltkrievijas Republikas valsts robežšķērsošanas vietās, taču nevar izpildīt nepieciešamos ieceļošanas nosacījumus. Attiecīgajos gadījumos, ievērojot Šengenas Robežu kodeksa 6.panta 5.punkta "c" apakšpunktu, humānu apsvērumu, valsts interešu vai starptautisko saistību ietvaros saskaņā ar Imigrācijas likuma 13.panta otro daļu un Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumu Nr.676 "Vīzu noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.676) 5.4.apakšpunktu Valsts robežsardze noteiktās robežšķērsošanas vietās izsniedz vienreizēju vienoto vīzu vai vīzu ar ierobežotu teritoriālo derīgumu. Attiecīgie humānie apsvērumi var būt arī apstākļi, kas ir par pamatu patvēruma pieteikumam Latvijas Republikā.

Atbilstoši Noteikumu Nr.676 5.4.apakšpunktam kopsakarā ar 1.pielikuma 1.2. un 1.3.apakšpunktu autoceļu robežšķērsošanas vietas, kurās Valsts robežsardze izsniedz vienreizējas vienotās vīzas un vīzas ar ierobežotu teritoriālo derīgumu, ir tostarp "Pāternieki" un "Silene", kā arī dzelzceļa robežšķērsošanas vieta "Indra", kas vienlaikus ir arī Latvijas Republikas valsts un Baltkrievijas Republikas valsts robežšķērsošanas vietas likumīgai ieceļošanai Latvijas Republikā.

Ar minēto vienreizējo vienoto vīzu un vīzu ar ierobežotu teritoriālo derīgumu personai ir tiesības pārvietoties ārpus Rīkojumā noteiktās teritorijas un nepieciešamības gadījumā iesniegt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

[5.5] Vienlaikus, kā to paudusi arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, princips par likumīgu ieceļošanu nav absolūts un no tā var tikt izdarīta atkāpe, ja persona spēj objektīvi pamatot apstākļus, kādēļ tā nešķērso valsts robežu tai paredzētajās vietās, piemēram, pastāv tūlītējas vajāšanas draudi valstī, no kuras tā mēģina ieceļot. Attiecīgi katrā individuālajā gadījumā ir objektīvi vērtējami personas norādītie apstākļi, to būtiskums, tūlītējais raksturs, nosakot samērīgumu ar likumīgas ieceļošanas neievērošanu. Konstatējot, ka personas norādītie objektīvie apstākļi ir pamatoti, personai, ievērojot neizraidīšanas principu, sniedzama atļauja ieceļot valstī. Tādējādi personai, izmantojot jau iepriekš minēto kārtību par norādi uz humāniem apsvērumiem, būtu iespēja saņemt ne vien atļauju ieceļot Latvijas Republikā, bet arī nepieciešamības gadījumā pieteikt patvērumu ārpus Rīkojumā noteiktās teritorijas.

Par objektīviem apstākļiem, kas būtu pamats attaisnot likumīgas ieceļošanas neievērošanu, nav uzskatāma, piemēram, tikai personas, kas nav attiecīgās valsts valstspiederīgas, klātbūtne robežzonā, kurā neatrodas robežšķērsošanas vieta, bez jebkāda veida objektīvi pamatotas norādes par nepieciešamību tūlītēji ieceļot valstī, kā arī tikai situācijas izmantošana, kad skaitliski liels daudzums personu vēlas ieceļot valstī vienlaikus.

Nepastāvot attiecīgajiem objektīvi pamatotiem apstākļiem par tūlītējas personas ieceļošanas nepieciešamību valstī ārpus likumīgai ieceļošanai noteiktās kārtības, valstīm attiecīgajos gadījumos ir tiesības liegt personai ieceļot valstī, kas savukārt uzskatāms nevis par neizraidīšanas principa pārkāpumu, bet gan valsts tiesību kontrolēt personu, kas nav tās valstspiederīgie, ieceļošanu, uzturēšanos valstī un izceļošanu no tās, īstenošanu samērīga līdzsvara ietvaros (sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020.gada 13.februāra sprieduma *N.D. un N.T. pret Spāniju* 178., 180., 184., 185., 188., 200., 201., 210.punktu).

Minēto apliecina arī Konvencijas par bēgļa statusu A.1. panta otrā daļa kopsakarā ar Protokola par bēgļa statusu I pantu, atbilstoši kuriem par "bēgli" ir uzskatāma nevis jebkura persona, bet gan persona, kas ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas pēc rases, reliģijas, tautības, piederības pie īpašas sociālās grupas vai politiskās pārliecības dēļ atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj vai sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību, vai persona, kam nav pilsonības un kas, atrodoties ārpus savas iepriekšējās mītnes zemes, šādu notikumu rezultātā nespēj vai šādu bailu dēļ nevēlas tajā atgriezties.

[5.6] Baltkrievijas Republika kopš 2001.gada 23.augusta ir Konvencijas par bēgļa statusu un tās Protokola par bēgļa statusu dalībvalsts, bet kopš 1987.gada – ANO 1984.gada 10.decembra Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem dalībvalsts, kā arī kopš 1973.gada – ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām dalībvalsts.

Attiecīgi atšķirībā, piemēram, no faktiskās situācijas, kas pastāvēja pieteicēju ECT lietās *N.D. un N.T. pret Spāniju* izcelsmes valstī un valstī, kur tie sākotnēji ieradās, nav pamata uzskatīt, ka personas nespēj aizsargāt to tiesības un likumiskās intereses Baltkrievijas Republikā.

Līdz ar to pats par sevi apstāklis, ka trešās valsts valstspiederīgais atrodas tiešā valsts robežas tuvumā ārpus likumīgai ieceļošanai Latvijas Republikā noteiktajām robežšķērsošanas vietām bez norādes par objektīvi pamatotiem apstākļiem par tūlītējas personas ieceļošanas nepieciešamību valstī ārpus likumīgai ieceļošanai noteiktās kārtības, nesniedz skaidrību par iemesliem, kādēļ persona Baltkrievijas Republikas valsts un Latvijas Republikas valsts robežu neizvēlas šķērsot likumīgai ieceļošanai noteiktajās robežšķērsošanas vietās.

Vienlaikus Rīkojums neparedz tādu personu aizturēšanu, kas Latvijas Republikas valsts robežu šķērsojušas ārpus likumīgai ieceļošanai noteiktajām robežšķērsošanas vietām un kārtības, nepastāvot norādēm par tūlītēju personu ieceļošanas nepieciešamību valstī, kā arī Imigrācijas likums un Latvijas Republikai saistošās tiesību normas neliedz aizturēt attiecīgu personu, pastāvot atbilstošam pamatojumam.

[5.7] Patvēruma procedūru direktīva, kas attiecīgi transponēta ar Patvēruma likumu, paredz rīcības brīvību dalībvalstīm noteikt patvēruma pieteikuma iesniegšanas kārtību, tostarp vietas, kur attiecīgo pieteikumu var iesniegt. Attiecīgi Rīkojuma 6.punkts neliedz personām, atrodoties Rīkojumā noteiktajā teritorijā, jebkāda veidā darīt zināmu valsts iestāžu amatpersonām to faktiskos apstākļus atklājošu informāciju, jo īpaši informāciju, kas var liecināt par nepieciešamību iegūt bēgļa vai alternatīvo statusu Latvijas Republikā. Patvēruma likuma 6.panta piektā daļa paredz iespēju tostarp personai, kas atrodas aizturēšanas vietā, saņemt informāciju no kompetentajām iestādēm par iespēju pieteikt patvērumu. Minētā norma un attiecīgi arī Rīkojuma 6.punkts neliedz nodrošināt personai iespēju attiecīgu pieteikumu iesniegt ārpus Rīkojumā noteiktās teritorijas, ja tiek konstatēti apstākļi, kas liecina par nepieciešamību vai personas vēlni iesniegt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Attiecīgi personām, kas atrodas Izmitināšanas centrā Rīkojumā noteiktajā teritorijā, ir tiesības informēt Valsts robežsardzes aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centra personālu par personai pastāvošo apdraudējumu, kā dēļ nebūtu pieļaujama attiecīgās personas izraidīšana uz tās mītnes valsti vai attiecīgi uz citu valsti, kur personai ir tiesības uzturēties. Vienlaikus, lai nodrošinātu pienācīgu bēgļa vai alternatīvā statusa, kas attiecīgi nodrošina uzturēšanās tiesības Latvijā, piešķiršanas procesu, Rīkojums neaizliedz pieņemt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu ārpus Rīkojuma teritorijas.

[5.8] Vienlaikus arī Imigrācijas likuma 47.pants nosaka, ka personas (ārzemnieka) izraidīšana nav pieļaujama, ja tā būtu pretrunā ar Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām. Attiecīgi arī minētā likuma 42.panta 3.punkts paredz, ka personai netiek lūgts izejot no Latvijas Republikas arī gadījumā, ja Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieks vai viņa pilnvarota amatpersona humānu apsvērumu dēļ pieņemusi lēmumu atļaut ārzemniekam noteiktu laiku, bet ne ilgāk kā gadu uzturēties Latvijas Republikā.

Tādējādi Rīkojums, tostarp tā 6.punkts, Latvijas Republikai saistošo cilvēktiesību normu un principu ietvaros, kā to interpretējušas starptautiskās institūcijas, izmanto valstīm noteikto rīcības brīvību kontrolēt personu, kas nav tās valstspiederīgie, ieceļošanu, uzturēšanos valstī un izceļošanu no tās, lai nodrošinātu valsts iekšējo drošību, sabiedrisko kārtību un drošību. Vienlaikus Rīkojums un tā 6. punkts neliedz patiesas, efektīvas un likumīgas ieceļošanas iespējas Latvijas Republikā (tostarp ieceļošanas iespējas trešo valstu valstspiederīgajiem), kā arī iespēju iesniegt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

[5.9] Ievērojot Rīkojuma attiecināmību uz visu tajā noteikto teritoriju, persona, kas ievietota Izmitināšanas centrā Rīkojumā noteiktajā teritorijā, ir pakļauta Rīkojumā ietvertajiem nosacījumiem, tostarp tā 6.punktam. Vienlaikus minētais, kā paskaidrots iepriekš, neliedz personai saņemt informāciju par iespēju iesniegt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Rīkojums respektē neizraidīšanas principu un samērīguma principu un attiecīgi neatņem tiesības personām iesniegt pieteikumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā pēc būtības.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Pieteikumā ietverts tiesai adresēts lūgums uzlikt Valsts robežsardzei pienākumu pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu. Tiesa lietu ir ierosinājusi, tieši šādi formulējot prasījumu. Vienlaikus no pieteikuma argumentiem izriet, ka pieteicēju ieskatā izskatāmajā gadījumā nav jāpiemēro Rikojuma 6.punkts, atsaucoties uz kuru Valsts robežsardze nepieņem un neregistrē pieteicēju patvēruma iesniegumu (sk. pieteikuma 3.-5., 9.punktu).

Tiesa konstatē, ka Rikojuma 6.punkts pēc savas juridiskās dabas ir vispārīgais administratīvais akts (Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas 2.teikums), jo tas attiecas uz individuāli noteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos – personām, kas ar Rikojumu noteiktā teritorijā un ierobežotā laika posmā vēlas iesniegt iesniegumus par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Šāds tiesas secinājums par Rikojuma juridisko dabu atbilst Augstākās tiesas un Satversmes tiesas atziņām, kas izteiktas lietās par līdzīgas dabas tiesību aktiem un tajos ietvertajiem noteikumiem, proti, lietās par Ministru kabineta rīkojumiem par ārkārtējās situācijas izsludināšanu lai ierobežotu Covid-19 izplatību (sk., piemēram, Senāta 2020.gada 6.jūlija lēmumu lietā Nr.SKA-1215/2020, Satversmes tiesas kolēģijas 2020.gada 9.decembra lēmumu, pieteikums Nr.229/2020). Arī Ministru kabinets izskatāmajā lietā atzina, ka Rikojuma 6.punkts ir vispārīgais administratīvais akts (sk. Ministru kabineta paskaidrojumu tiesai, *lietas 122.lapa*).

Atbilstoši likuma “Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli” 20.panta pirmajai daļai, ārkārtējās situācijas laikā izdotos administratīvos aktus vai amatpersonu faktisko rīcību apstrīd, pārsūdz un izskata Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 121.panta pirmo daļu kontroli pār administratīvajiem aktiem, tostarp vispārīgajiem administratīvajiem aktiem, īsteno administratīvā tiesa.

Tā kā tiesai izskatāmajā lietā prināri ir jārisina jautājums par Rikojuma 6.punkta kā vispārīgā administratīvā akta tiesiskumu un piemērojamību, šāds strīds ir izskatāms Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētā prasījuma par administratīvā akta atcelšanu ietvaros. Līdz ar to tiesa precīzē prasījumu, norādot, ka lietā ir izskatāma lieta par Rikojuma 6.punkta atcelšanu attiecībā uz pieteicējiem. No atbildes uz jautājumu, vai attiecībā uz pieteicējiem jāpiemēro Rikojuma 6.punkts, loģiski izriet arī atbilde, vai Valsts robežsardzei uzliekams pienākums pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu.

[8] Saskaņā ar likuma “Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli” 4.panta pirmo un otro daļu ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība.

Ministru kabinets Rikojumu izdeva, ņemot vērā konstatēto Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaitu un nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaita straujo pieaugumu. Uz 2021.gada 9.augustu nelikumīgi valsts robežu šķērsojušas 343 personas, no tām pēdējās diennakts laikā vairāk par 100 personām (sk. Rikojuma anotāciju, http://tap.mk.gov.lv/doc/2021_08/IEMAnot_09082021.1905.docx). Ministru kabineta rīcībā, pieņemot Rikojumu, bija informācija, ka 2021.gada augustā pēc žoga izbūves uz Lietuvas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas lielākā nelegālo migrantu plūsma no Baltkrievijas Republikas varētu nonākt Latvijā, kādēļ būtiski pieauga nelegālās imigrācijas draudi uz Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas, ka ir pasliktinājušās Latvijas Republikas attiecības ar Baltkrievijas Republiku un ir pamats uzskatīt, ka Baltkrievijas Republika situāciju migrācijas jomā nekontrolē (sk. Ministru kabinetam iesniegto Iekšlietu ministrijas informatīvo ziņojumu, http://tap.mk.gov.lv/doc/2021_08/IEMZin_robezizbuve_090821_prec.1904.docx). Iekšlietu ministre M.Golubeva, uzstājoties Saeimas 2021.gada 12.augusta sēdē, kurā Rikojums tika atbalstīts, norādīja, ka ārkārtējās situācijas iemesls ir būtisks apdraudējums valstij un arī sabiedrības drošībai, kā arī cilvēku veselībai un dzīvībai, to rada ārvalstu mērķtiecīgi organizēta Latvijas valsts robežas masveida nelegāla šķērsošana. No 6.augusta nelegālo šķērsošanas gadījumu skaits bija krasi pieaudzis – dažu dienu laikā vairāk nekā visā iepriekšējā gadā kopā. Kopš jūlija sākuma Lietuvā organizētā veidā no Baltkrievijas tika iesūtīti vairāk nekā 4000 cilvēku. Pateicoties Rikojumam, Valsts robežsardze sadarībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ārkārtas situācijas ietvaros pastiprināja robežkontroli un ir spējīga atturēt nelikumīgos robežpārkāpējus (sk. Saeimas 2021.gada 12.augusta sēdes stenogrammu, <https://saeima.lv/lv/transcripts/view/2289>).

Ministru kabineta 2022.gada 1.februāra rīkojuma Nr.45 “Grozījums Ministru kabineta 2021.gada 10.augusta rīkojumā Nr.518 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”, ar kuru ārkārtējā situācija tika pagarināta līdz 2022.gada 10.maijam, anotācijā norādīts, ka kopš 2021.gada 10.augusta kopumā no valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas ir atturēti 4962 cilvēki (uz 2022.gada 20.janvāri). Sākot ar 2021.gada 13.decembri, strauji pieaug Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaits. Proti, no 2021.gada 13.decembra līdz 2022.gada 20.janvārim no nelikumīgas valsts robežas šķērsošanas tika atturētas 2043 personas (no 2021.gada 13.novembra līdz 2021. gada 12.decembrim tika atturētas 666 personas). Šāds straujš Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas nelikumīgās šķērsošanas gadījumu skaita pieaugums ir saistīts ar taktikas maiņu, proti, sākot ar 2021.gada 13.decembri trešo valstu valstspiederīgie mēģina nelikumīgi šķērsot Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežu mazās grupās no 3 līdz 12 personām vairākas reizes diennaktī un dažādās vietās uz šīs robežas. Laika posmā no 2021.gada 13.decembra līdz 2022.gada 20.janvārim 191 gadījumos mazās grupas ir atturētas no valsts robežas nelikumīgas šķērsošanas. Šāda taktika rada nepārtrauktu Latvijas Republikas – Baltkrievijas Republikas valsts robežas apdraudējumu un apjomīgas resursu iesaistes nepieciešamību no Valsts robežsardzes, Nacionālo bruņoto spēku un Valsts policijas pusēs (sk. rīkojuma Nr.518 anotāciju, <https://tapportal.mk.gov.lv/annotation/33387a4c-cda8-4ef3-a8b7-a40f08190086>).

Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka ārkārtējā situācija, ieskaitot Rikojuma 6.punktā paredzēto ierobežojumu, ir izsludināta uz likuma pamata un tai ir leģitīms mērķis – novērst ar valsts kritiskās infrastruktūras apdraudējumu saistītu valsts apdraudējumu. Vienlaikus tiesai ir jāvērtē Rikojuma 6.punkta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām, kā arī tā atbilstība samērīguma principam.

[9] Latvijas Republikai ir suverēnas tiesības pārvaldīt un kontrolēt savas robežas, kā arī noteikt personu tiesības ieceļot un uzturēties valstī. Tomēr šīs tiesības ir pakļautas starptautiskajām juridiskajām saistībām, kuras Latvija ir labprātīgi uzņēmusies. Administratīvā procesa likuma 15.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde un tiesa administratīvajā procesā piemēro ārējos normatīvos aktus, starptautisko tiesību un Eiropas Savienības tiesību normas, kā arī vispārējos tiesību principus.

Augstākās padomes 1990.gada 4.maija deklarācijas “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” 1.punkts un Satversmes 68.pants ir kalpojuši par pamatu tēzei, kas ir apstiprināta arī Latvijas tiesu judikatūrā, ka attiecības starp Latvijas tiesību sistēmu un starptautisko tiesību sistēmu balstās monisma principā. Tas nozīmē, ka starptautisko tiesību normas un principi neatkarīgi no to avota starptautiskajās tiesībās tāpat kā nacionālās tiesību normas un principi darbojas tieši un nepastarpināti Latvijas tiesību sistēmā. Tas arī nozīmē, ka starptautisko tiesību normas un principi ir prioritāri pār nacionālajām normām un principiem (*Rezevska D., Ziemeļe I., 15.panta komentārs, Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. J. Briedes zin. red. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 230.lpp.*). Latvijas Republikas Satversmes 68.pants mūsdienīgā interpretācijā noteic, ka Latvijai saistošie starptautiskie līgumi ir tieši piemērojami Latvijas tiesību sistēmā, starptautiskie līgumi ir patstāvīgs tiesību avots Latvijā un tajos ietvertās tiesību normas nosaka gan tiesības, gan pienākumus šo tiesību subjektiem Latvijas tiesiskajā sistēmā (sk. *Ziemeļe I. Eiropas Savienības tiesību*

konstitucionalitātes kontrole Latvijā. *Jurista Vārds*, 07.07.2020., Nr. 27 (1137), 12.-19.lpp.). Latvijas Republikas Satversmes 89.pantā noteikts, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.

Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda Rīkojuma 6.punkta atbilstība Eiropas Savienības un starptautiskajām tiesībām. Proti, ir jāpārbauda Rīkojuma 6.punkta atbilstība Eiropas Savienības tiesību aktos paredzētajām tiesībām uz patvērumu, kā arī gan Eiropas Savienības tiesībās, gan Eiropas Cilvēktiesību konvencijā ietvertajam neizraidīšanas (*non-refoulement*) un kolektīvās izraidīšanas aizlieguma principam.

[10] Tiesa norāda, ka, vērtējot Rīkojuma 6.punkta atbilstību starptautisko tiesību normām, nav piemērojami Administratīvā procesa likuma 104.panta noteikumi, kas ierobežo administratīvās tiesas kompetenci pašai veikt tiesību normu hierarhijas kontroli. Kā jau tiesa konstatēja iepriekš, Rīkojuma 6.punkts ir vispārīgais administratīvais akts. Līdz ar to, ciktāl tiesai ir jāizvērtē, vai Rīkojuma 6.punkts nepastarpināti atbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām, šāds izvērtējums ir administratīvās tiesas kompetencē.

[11] Eiropas Savienības primārie tiesību akti paredz tiesības uz patvērumu. Līguma par Eiropas Savienības darbību 78.panta 1.punkts noteic, ka Savienība īsteno kopēju patvēruma, papildu aizsardzības un pagaidu aizsardzības politiku, lai varētu piešķirt attiecīgu statusu jebkuram trešās valsts pilsonim, kurš pieprasa starptautisku aizsardzību, un nodrošinātu atbilstību neizraidīšanas principam. Šai politikai jābūt saskaņā ar 1951.gada 28.jūlija Ženēvas konvenciju par bēgļu statusu un 1967.gada 31.janvāra Protokolu par bēgļu statusu, kā arī ar citiem ar to saistītiem līgumiem. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18.pantā noteikts, ka patvēruma tiesības garantē, ievērojot noteikumus, kas ietverti 1951.gada 28.jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļu statusu un 1967.gada 31.janvāra Protokolā par bēgļu statusu, kā arī saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību.

Tāpat Eiropas Savienības sekundārie tiesību akti ietver gan patvēruma tiesības, gan tiesības uz piekļuvi patvēruma procedūrai. Latvijas Republikas Patvēruma likumā ir iekļautas tiesību normas, kas izriet no Patvēruma procedūru direktīvas. Saskaņā ar minētās direktīvas 6.panta 1.punktu, ja persona starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedz iestādei, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta reģistrēt šādu pieteikumu, tad reģistrācija jāveic ne vēlāk kā triju darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas. Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, ka Patvēruma procedūru direktīvas, it īpaši tās 6.panta 1.punkta, mērķis ir nodrošināt efektīvu, vienkāršu un ātru piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai (*2020.gada 25.jūnija sprieduma C-36/20 PPU Ministerio Fiscal 82.punkts*).

[12] Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19.pantā ir noteikts, ka kolektīva izraidīšana ir aizliegta. Nevienam nedrīkst pārvietot, izraidīt vai izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 4.protokola 4.pants noteic, ka kolektīva ārvalstnieku izraidīšana ir aizliegta.

Valsts jurisdikcijā esošas personas izraidīšana, ja šādas izraidīšanas sekas būs šīs personas pakļaušana spīdzināšanas, citādas cietsirdīgas vai cieņu pazemojoša izturēšanās riskam, ir pretrunā arī Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pantam, kā arī Satversmes 95.pantam.

Minētajos tiesību aktos ir ietverts neizraidīšanas (*non-refoulement*) un kolektīvās izraidīšanas aizlieguma princips.

[13] Saskaņā ar Patvēruma likuma 6.panta otro daļu persona iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu iesniedz personīgi Valsts robežsardzei: 1) robežšķērsošanas vietā vai robežšķērsošanas tranzīta zonā pirms ieceļošanas Latvijā; 2) Valsts robežsardzes struktūrvienībā, ja persona atrodas Latvijā Republikā.

Rīkojuma 6.punktā noteikts, ka Valsts robežsardzes struktūrvienībās un citās iestādēs, kas izvietotas teritorijā, kurā ir izsludināta ārkārtējā situācija, netiek pieņemti personu iesniegumi par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Tas nozīmē, ka personām, kuras, tāpat kā pieteicēji izskatāmajā lietā, nelikumīgi šķērsojušas Baltkrievijas Republikas – Latvijas Republikas robežu, ir aizturētas un atrodas teritorijā, kurā ir izsludināta ārkārtējā situācija, nav faktiski iespēju iesniegt patvēruma iesniegumu. Šādu iespēju viņām nebūtu arī tad, ja tās ierastos kādā no uz Baltkrievijas Republikas – Latvijas Republikas robežas izvietotajiem robežkontroles punktiem un tur lūgtu patvērumu. Šādas iespējas teorētiski ir personām, kuras no Baltkrievijas ieceļo Latvijā ar konkrētu tiesisku pamatu, piemēram, vīzu vai uzturēšanās atļauju, kuras līdz ar to netiek aizturētas un kurām līdz ar to ir faktiskā iespēja atstāt teritoriju, kurā ir izsludināta ārkārtējā situācija.

Lietā nav strīda, ka pieteicēji šķērsojuši Baltkrievijas Republikas – Latvijas Republikas robežu nelikumīgi, kā arī viņi vēlas iesniegt patvēruma iesniegumu. Līdz ar to pieteicēji ietilpst Rīkojuma 6.punkta adresātu lokā.

[14] Kā to norādījusi Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA), nevarot iegūt derīgu ceļošanas dokumentu, praksē patvēruma meklētāji bieži sasniedz robežu bez derīgiem dokumentiem vai šķērso robežu nelikumīgi. Neatkarīgi no tā, kur viņi tiek atklāti vai aizturēti – atklātā jūrā, pie robežas vai teritorijā –, ja viņi izsaka vēlmi meklēt patvērumu, viņiem ir jānodrošina atbilstošas valsts procedūras. Saskaņā ar Eiropas Savienības un Eiropas Padomes tiesību aktiem neizraidīšanas princips aizliedz izraidīt personas, kuras meklē aizsardzību pret vajāšanu vai nopietnu kaitējumu, iepriekš neizvērtējot viņu iesniegumu (*Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration*, Edition 2020, p. 44., https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-handbook-law-asylum-migration-borders-2020-ed_en.pdf). Arī Latvijas Republikas tiesībsargs /pers. BD/ vēstulē Saeimai un Ministru kabinetam norāda, ka patvēruma tiesību specifiskajā kontekstā jāņem vērā, ka iespēja ieceļot Latvijā ar konkrētu tiesisku pamatu lielākajai daļai personu ir faktiski neiespējama (<https://www.tiesibsargs.lv/uploads/media/default/0001/01/b02bc2457bb7ec5dfb513bbe3d7c2d12764d4ea6.pdf>).

Eiropas Savienības Tiesa savā judikatūrā ir atzinusi, ka ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam ir tiesības iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu dalībvalsts teritorijā, tostarp pie tās robežām vai tranzīta zonās, pat ja viņš šajā teritorijā uzturas nelikumīgi. Šīs tiesības viņam ir jāatzīst neatkarīgi no tā, kādas ir iespējas, ka šāds pieteikums tiks apmierināts. No šāda pieteikuma sagatavošanas brīža trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks iegūst starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusu Patvēruma procedūru direktīvas izpratnē. Proti, nevar uzskatīt, ka šāds pieteikuma iesniedzējs nelikumīgi uzturas dalībvalstī, kurā viņš ir sagatavojis savu pieteikumu, kamēr par to nav ticis lemts pirmajā instancē (Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 16.novembra sprieduma C-821/19 *Eiropas Komisija pret Ungāriju* 136.-137.punkts). Dalībvalstīm, protams, ir jānodrošina it īpaši ārējo robežu likumīga šķērsošana saskaņā ar Regulu 2016/399, šāda pienākuma ievērošana tomēr nevar pamatot to, ka dalībvalstis neievēro Direktīvas 2013/32 6.pantu (Eiropas Savienības tiesas 2020.gada 17.decembra sprieduma lietā C-808/18 *Eiropas Komisija pret Ungāriju* 127.punkts).

Tiesa secina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām ieceļošanas prettiesiskums pats par sevi nevar būt pamats atteikumam pieņemt un reģistrēt patvēruma iesniegumu.

[15] Ministru kabinetam kā Rīkojuma izdevējam ir pienākums pamatot, ka Eiropas Savienības primārajos vai sekundārajos tiesību aktos ir paredzētas dalībvalsts atkāpšanās tiesības no saistībām patvēruma jomā un ka izskatāmajā gadījumā tās ir izmantotas. Ministru kabinets šādu

pamatojumu nav sniedzis ne Rīkojuma tekstā, ne tā anotācijā, ne tiesai iesniegtajā paskaidrojumā. Rīkojuma un tā grozījumu anotāciju sadaļās par tiesību akta projekta atbilstību Latvijas Republikas saistībām pret Eiropas Savienību ir norādīti tikai direktīvu nosaukumi bez jebkādiem papildu paskaidrojumiem.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu, tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. Izskatāmajā gadījumā Rīkojuma pamatojuma trūkums liedz tiesai iespēju izvērtēt, vai Ministru kabinets ir izmantojis kādu no Eiropas Savienības tiesībās pastāvošajiem juridiskajiem instrumentiem kā pamatu, lai atkāptos no saistībām patvēruma jomā.

[16] Dalībvalsts tiesības krīzes situācijā nepiemērot Eiropas Savienības tiesību aktus nav pašsaprotama. Jāņem vērā, ka Eiropas Savienības sekundārie tiesību akti ietver dažādas krīzes situācijām paredzētas iespējas atkāpties no vispārēji piemērojamiem noteikumiem patvēruma jomā. Taču neviena no šīm atkāpēm neļauj dalībvalstij krīzes skartajos reģionos pavisam atteikties no patvēruma iesniegumu pieņemšanas.

Piemēram, saskaņā ar Patvēruma procedūru direktīvas 6.panta 5.punktu, ja tas, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumus vienlaikus iesniedz liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, praksē ļoti apgrūtina 1.punktā noteiktā termiņa ievērošanu, dalībvalstis var paredzēt minētā termiņa pagarināšanu līdz 10 darbdienu. Šādas normas ietveršana Patvēruma procedūru direktīvā norāda uz to, ka Eiropas Savienības likumdevējs ir apsvēris, ka nelegālo migrantu plūsmas straujš pieaugums var negatīvi ietekmēt patvēruma procedūrā iesaistīto iestāžu kapacitāti, kā arī paredzējis līdzekli šīs negatīvās ietekmes mazināšanai.

Līdzīgi Patvēruma procedūru direktīvas 43.panta 3.punkts paredz, ja ierodas liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus pie robežas vai tranzīta zonā, un tas 1.punkta noteikumu piemērošanu praksē padara neiespējamu, minētās procedūras var arī tikt piemērotas, ja un kamēr šie trešās valsts valstspiederīgie vai bezvalstnieki ir iznītināti vietās, kas atrodas netālu no robežas vai tranzīta zonas.

No Ministru kabineta sniegtajiem argumentiem nav saprotams, kādēļ minētie Patvēruma procedūru direktīvas instrumenti, kā arī citi Eiropas Savienības tiesībās paredzētie instrumenti reaģēšanai uz krīzes situācijām nebija piemēroti izskatāmajā gadījumā. Tas liek apšaubīt Rīkojuma 6.punkta samērīgumu, jo Ministru kabinets nav pamatojis, kādēļ, izdodot Rīkojuma 6.punktu, bija jāatkāpjas no Patvēruma procedūru direktīvas noteikumiem ne tikai tajās robežās, kādās šīs atkāpes pieļauj pati direktīva, bet daudz plašākā apmērā.

Tiesa secina, ka Rīkojuma 6.punkts, ierobežojot pieteicēju tiesības prasīt patvērumu, nav samērīgs.

[17] Nepieņemot no patvēruma meklētāja patvēruma iesniegumu, var tikt pārkāpts neizdošanas (*non-refoulement*) un kolektīvās izraidīšanas aizlieguma princips (sk. šī sprieduma 12.punktu). Citiem vārdiem, patvēruma iesnieguma pieņemšana un izvērtēšana pēc būtības, ņemot vērā personas individuālo situāciju, ir būtisks priekšnoteikums, lai netiktu pieļauts universāli atzītā neizraidīšanas principa pārkāpums.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2020.gada 13.februāra spriedumā lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju* norādīja, ka attiecībā uz tādām līgumslēdzējām valstīm kā Spānija, kuru robežas vismaz daļēji sakrīt ar Šengenas zonas ārējām robežām, Konvencijas tiesību efektivitāte prasa, lai šīs valstis nodrošinātu reālu un efektīvu piekļu legālas ieceļošanas līdzekļiem, jo īpaši robežprocedūras tiem, kas ieradušies uz robežas. Šiem līdzekļiem būtu jāļauj visām personām, kuras saskaras ar vajāšanu, iesniegt aizsardzības pieteikumu, jo īpaši pamatojoties uz Konvencijas 3.pantu, ievērojot nosacījumus, kas nodrošina, ka pieteikums tiek izskatīts veidā, kas atbilst starptautiskajām normām, tostarp Konvencijai. Šīs lietas kontekstā Tiesa atsauca arī uz Šengenas Robežu kodeksā atspoguļoto pieeju. Kodeksa 4.panta 1.punkta īstenošana, kas paredz, ka ārējās robežas var šķērsot tikai robežšķērsošanas vietās un noteiktajos darba laikos, paredz, ka ir pietiekams skaits šādu šķērsošanas vietu. Ja nav atbilstošu pasākumu, valstu iespēja liegt ieceļošanu to teritorijā vienošanos var padarīt neefektīvus visus Konvencijas noteikumus, kas paredzēti, lai aizsargātu personas, kuras saskaras ar patiesu vajāšanas risku. Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā ir jāpārlicinās, vai iespējas, kas bija pieejamas iesniedzējiem, lai likumīgi ieceļotu Spānijā, jo īpaši ar mērķi pieprasīt aizsardzību saskaņā ar 3.pantu, pastāvēja faktu norises laikā un, ja tā, vai tie bija patiesi un efektīvi pieejami pieteikuma iesniedzējiem (sk. minētā sprieduma 209. un 211.punktu).

ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos pauda nostāju, ka valstij, kurai uz tās robežām ir iesniegts patvēruma pieprasījums, vismaz uz laiku ir jānodrošina uzņemšana, lai izskatītu patvēruma pieprasījumu, jo pretējā gadījumā princips par tiesībām uz patvēruma meklēšanu un neizraidīšanu zaudētu savu nozīmi (*UNHCR observations on the Order of the Cabinet of Ministers of the Republic of Latvia on the Declaration of Emergency Situation (No 518)*, p. 3, <https://www.refworld.org/docid/61767be4.html>).

No Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18.panta izriet valsts pienākums nodrošināt taisnīgu procedūru, kādā izvērtējams patvēruma meklētāja iesniegums. Saskaņā ar Patvēruma procedūru direktīvas 6.panta 1.punktu kompetentajai iestādei, kurā tiek iesniegts šāds iesniegums, tas ir jāreģistrē ar mērķi nodrošināt tālāku izskatīšanu Patvēruma procedūru direktīvā noteiktajā kārtībā.

[18] Ministru kabinets norāda, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju* ir atzinusi valsts tiesības atteikt ieceļošanu ārzemniekiem, tostarp potenciālajiem patvēruma meklētājiem, kuri bez nepārvaramiem iemesliem nebija izpildījuši prasību pēc likumīgas ieceļošanas robežšķērsošanas vietās.

Rīkojuma projekta anotācijā ir norādīts, ka Rīkojuma projekts nekādā veidā neierobežo tiesisku veidu kā personas, kuras likumīgi ceļo var uzturēties Latvijā Republikā, tai skaitā nepieciešamības gadījumā iesniegt iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Kā jau minēts iepriekš, saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, kas izteiktas spriedumā lietā *N.D. un N.T. pret Spāniju* (sk. šī sprieduma 17.punktu), lai pamatotu "atstunšanu" no valsts robežām, valstij ir jānodrošina iespējas likumīgi ieceļot, jo īpaši ar mērķi pieprasīt starptautisko aizsardzību saskaņā ar 3.pantu, turklāt šīm iespējām ir jābūt patiesām un efektīvi pieejamām.

Izskatāmajā lietā tiesa konstatē, ka tieši uz Rīkojuma 6.punkta pamata šāda patiesu un efektīvu pieejamu iespēja likumīgi ieceļot Latvijā ar mērķi pieprasīt starptautisko aizsardzību teritorijā, kurā izsludināta ārkārtējā situācija, pieteicējiem bija liegta. Rīkojuma 6.punkta noteikums izslēdz patiesu un efektīvu pieejamu iespēju vērsties robežšķērsošanas vietā vai robežšķērsošanas tranzīta zonā pirms ieceļošanas Latvijā Republikā ar iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Ministru kabineta 2010.gada 27.jūlija noteikumos Nr.704 "Noteikumi par robežšķērsošanas vietām un tajās veicamajām pārbaudēm" ir uzskaitītas robežšķērsošanas vietas ārpus teritorijas, kurā izsludināta ārkārtējā situācija, t.sk., robežšķērsošanas vietas lidostās, ostās, kā arī uz Krievijas Federācijas un Latvijas Republikas kopējās robežas.

Kā tas ir norādīts Eiropas Komisijas 2021.gada 1.decembra priekšlikuma Padomes lēmumam par pagaidu ārkārtas pasākumiem Latvijā, Lietuvā un Polijā labā paskaidrojuma rakstā, Baltkrievijas īstenotās migrantu instrumentālās rezultātā cilvēki ir nonākuši smagā situācijā Eiropas Savienības un Baltkrievijas pierobežas reģionā. Baltkrievijas rīcība ir izraisījusi humanitāro krīzi, un jau ir apstiprināta vairāku cilvēku bojāeja. Vienlaikus uzsvērtā nepieciešamība humānā, sakārtotā un cieņpilnā veidā, pilnībā ievērojot pamattiesības, pārvaldīt tādu personu ierašanos, kuras instrumentālā Baltkrievijā.

Tiesas vērtējumā šādā situācijā attiecībā uz personām, kas atrodas uz Baltkrievijas Republikas – Latvijas Republikas robežas, par patiesām un

efektīvi pieejamām iespējām iesniegt patvēruma iesniegumus Latvijas Republikas teritorijā nav uzskatāmas robežšķērsošanas vietas ārpus teritorijas, kurā izsludināta ārkārtējā situācija.

Tiesa secina, ka Rīkojuma 6.punkts pārkāpj arī neizraidīšanas un kolektīvās izraidīšanas aizlieguma principu, kādēļ tas ir prettiesisks un atceļams attiecībā uz pieteicējiem. Vienlaikus Valsts robežsardzei ir uzliekams pienākums pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu.

[19] Saskaņā ar likuma "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 20.panta pirmo daļu ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa laikā izdotos administratīvos aktus apstrīd, pārsūdz un izskata Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Lēmuma apstrīdēšana vai pārsūdzēšana neaptur tā darbību, ja attiecīgais lēmums ir tieši saistīts ar izsludināto ārkārtējo situāciju vai izņēmuma stāvokli, kā arī citos likumā paredzētos gadījumos. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 290.panta pirmo daļu Administratīvās rajona tiesas spriedumu, kas nav stājies spēkā, var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā.

No minētā izriet, ka par Administratīvās rajona tiesas spriedumu lietā par Rīkojuma 6.punkta atcelšanu attiecībā uz pieteicējiem var iesniegt apelācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

[20] Administratīvā procesa likuma 265.panta pirmā un otrā daļa noteic, ka, pamatojoties uz pieteicēja lūgumu, tiesa var noteikt, ka spriedums pilnībā vai daļā izpildāms nekavējoties, ja sevišķu apstākļu dēļ sprieduma izpildes novilcināšana var radīt ievērojamus zaudējumus pieteicējam vai arī sprieduma izpilde var kļūt neiespējama. Ja tas paredzēts likumā, tiesa pati nosaka, ka spriedums pilnībā vai daļā izpildāms nekavējoties.

Kā jau minēts iepriekš, Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, ka Patvēruma procedūru direktīvas, it īpaši tās 6.panta 1.punkta, mērķis ir nodrošināt efektīvu, vienkāršu un ātru piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai (2020.gada 25.jūnija sprieduma C?36/20 PPU *Ministerio Fiscal* 82.punkts). Saskaņā ar minētā punkta otro teikumu, ja starptautiskās aizsardzības pieteikumu sagatavo citām iestādēm, kas var pieņemt šādus pieteikumus, bet saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav kompetentas tos reģistrēt, tad dalībvalstis nodrošina, lai reģistrācija tiktu veikta ne vēlāk kā sešu darbadienu laikā pēc pieteikuma sagatavošanas.

No minētajām tiesību normām un judikatūras atziņām tiesa secina, ka, lai nodrošinātu pieteicējiem ātru piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrai, Valsts robežsardzei ir nosakāms pienākums pieņemt un reģistrēt pieteicēju patvēruma iesniegumu sešu darbadienu laikā pēc sprieduma pieņemšanas, kā arī nosakāms, ka spriedums jāizpilda nekavējoties.

[21] Tā kā pieteikums ir apmierināms, bet pieteicēji no valsts nodevas ar tiesas lēmumu pilnībā atbrīvoti, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu valsts nodevu jāpiespriež no atbildētāja. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atļūdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodeva atļūdzināma no lietā pieaicināto iestāžu – Ministru kabineta un Valsts robežsardzes – budžeta līdzekļiem

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprīda

Apmierināt /pers. D/ (*/pers. D/*) un /pers. F/ (*/pers. F/*) pieteikumu un atcelt attiecībā uz pieteicējiem Ministru kabineta 2021.gada 10.augusta rīkojuma Nr.518 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 6.punktu no sprieduma pieņemšanas dienas.

Uzlikt pienākumu Valsts robežsardzei pieņemt un reģistrēt pieteicēju /pers. D/ (*/pers. D/*) un /pers. F/ (*/pers. F/*) patvēruma iesniegumu sešu darbadienu laikā pēc sprieduma pieņemšanas.

Noteikt, ka spriedums ir izpildāms nekavējoties.

Piespriest no Ministru kabineta un Valsts robežsardzes budžeta līdzekļiem solidāri par labu valsts budžetam valsts nodevu 30 (trīsdesmit) *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis

M.Šļakota

Tiesnesis

S.Linkevičs

Tiesnese

S.Pujāte